

שׁוֹנָה הַלְכוֹת

גליון 735

יום שישי ב' שבט
עש"ק בא / התשפ"ה

גליון שבועי

יור"ל ע"י מכון הלכה חב"ד (ע"ר)

משולחן
ההלכה

הרב שלום זובער טאלר
מורה-צדק וראש כולל, אור
יהודה וחבר מכון הלכה חב"ד

כוונה בהנחת תפילין ואיסור היסח הדעת

על מצוות תפלין נאמר "והיה לך לאות... למען תהיה תורת ה' בפיך כי ביד חזקה הוציאך"¹, ומכאן שכוונת המצווה בתפילין הוא חלק מן המצווה. ועל כן הנחת התפילין צריכה כוונה, בעת הנחת התפילין יכולין שצונו הקב"ה לכתוב ד' פרשיות אלו שיש בהם יחוד שמו ויציאת מצרים, כדי שנוכח נסים ונפלאות שעשה עמנו שהם מורים על יחודו ואשר לו הכח והממשלה לעשות בעליונים ובתחתונים כרצונו. וצונו להניחן על הזרוע כנגד הלב ועל הראש נגד המוח כדי ששעבד הנשמה שהיא כמוח וגם תאוות ומחשבות לבנו לעבודתו יתברך שע"י הנחת תפילין יזכור את הבורא וימעט הנאותיו.²

ומכל מקום אם לא כוון אלא כוונה כללית שצונו ה' להניח תפילין - יצא בדיעבד. אך כאמור לכתחילה יש לכוון את פרטי כוונת המצווה.³

איסור היסח הדעת מהתפילין

אסור להסיח את הדעת מהתפילין כל זמן שהן עליו אפילו לרגע אחד. ולמדו זאת חכמים בקל וחומר מן הציצית שהיה לכהן שהזהירה התורה "והיה על מצחו תמיד" -

1. שמות יג, ט.

2. שו"ע אדה"ז או"ח סכ"ח ס"א. פסקי הסידור הל' תפלין. וע"ע תניא ריש פמ"א.

3. משנב"ב סכ"ה סקט"ו. וראה לקו"ש חלב"ב ע' 141.

שלא יסיח דעתו ממנו, ואם הדברים אמורים בציצית בו היה מוזכר שם ה' רק פעם אחת, הרי שבתפילין בהן מוזכר שם ה' פעמים רבות - על אחת כמה וכמה שאסור להסיח את דעתו מהן.⁴

כיוון שאסור להסיח את הדעת מן התפילין, לכן חייב אדם למשמש בתפילין בכל זמן שנזכר בהן, שעל ידי כך ייזכר בהן תמיד ולא יגיע לידי היסח הדעת גמור. וכשממשמש בהן יתחיל תחילה בתפילין של יד, ואחר כך ימשמש בתפילין של ראש, וזאת בכדי שלא להעביר על המצוה, כיוון שהתפילין של יד נמצאים יותר סמוכים לידו מהתפילין של ראש.⁵

היסח הדעת האסור בתפילין הוא כשעומד בשחוק או בקלות ראש ושיחה בטילה (או שמטריד דעתו כל כך לצרכי הגוף עד שלבכו פונה מיראת שמים מחמת טרדתו), אבל כשעומד ביראה ומתעסק בצרכיו אף על פי שעוסק במלאכתו ובאומנתו ואין דעתו על התפילין ממש אין זה נקרא היסח הדעת, אך מצוה מן המובחר שלא להסיח דעתו מהן כלל חוץ משעת תלמוד תורה ותפילת שמונה עשרה שאז אין זה כהיסח הדעת, וגם אז בכל פעם שנזכר מהן ימשמש בהן; ומנהג הרבני למשמש

בתש"ר ריבוי פעמים במשך התפילה.⁶

המקומות בהם ממשמים בתפילין

לבד מן הדין שיש למשמש בתפילין בכל פעם שנזכר בהן, נוהגים בכמה מקומות בתפילה למשמש בתפילין ולנשק היד שנגעה בהם (תחילה בתפילין של יד ואחר כך בתפילין של ראש). ואלו הן: בפסוק פותח את ידך וגו' נוגעים בתש"י ואח"כ באמירת "ומשביע כלל חי רצון" בתש"ה. וכן באמירת "וצור אור" ממשמשין בתש"י ובאמירת "בורא חושך" בתש"ר.⁷ וכן נוהג למשמש בתפילין כשמזכיר מצוותן: כשאומר "וקשרתם לאות על ירך" ממשמש בשל יד, וכשאומר "והיו לטוטפות בין עיניך" ממשמש בשל ראש. ובפרשת "קדש" "והיה כי יביאך", כשאומר "והיה לך לאות על ירך" ממשמש בשל יד, וכשאומר "ולזכרון בין עיניך" ממשמש בשל ראש. ויש נוהגים לנשקם ב"ובא לצינן" כשאומר "למען לא ניגע לריק" או כשאומר "שנשמור חוקיך בעוה"ז ונוכה ונחיה".⁸

6. שו"ע אדה"ז או"ח סכ"ח ס"א. פסקי הסידור הל' תפלין. וראה בפסקי"ת סכ"ח הערה 4 לגבי המשמוש באמצע שמו"ע. מנהיג מלך ע' 16.

7. שו"ע אדה"ז או"ח סכ"ח ס"ב. לקוטי מהרי"ח סוף הל' תפלין. אנ"ק ח"ח ע' רסה. ס' המנהגים - חב"ד ע' 10, 9. מעשה מלך ע' 17, 18, 20, 24. פסקי"ת סכ"ח אות א וסק"ב אות א.

4. מנחות לו, ב. שו"ע אדה"ז או"ח סכ"ח ס"א.

5. מנחות שם. שו"ע אדה"ז שם ס"ב.

הספר שכולם חיכו לו
טיפול בקטנים בשבת

מצטרפים למכון הלכה חב"ד באחד
המסלולים ומקבלים את ספרי המכון
הצטרפו בטל: **058-7207770**

בשבת אין
סמס לרב!

סמס לרב
smlarav.co.il

שהם ארוכים וגבוהים והולך מהר), אין ללכת עליהם.²

הלכה יומית

שימוש במחובר בשבת

האם מותר בשבת להוריד כדור שנתקע בעץ? האם מותר בשבת להתנדנד על גבי ערסל המחובר לעץ? האם מותר בשבת להריח פירות המחברים לעץ?

יום ראשון עליה על עץ וירידה ממנו בשבת

אחת המלאכות שהיו במשכן הינה מלאכת הקצירה, שהיו קוצרים את הצמחים של הסמנים שצבעו בהם את העורות. מכאן למדו חכמים שמלאכה זו ותולדותיה נאסרו בשבת, ובכללה נאסרה התלישה בשבת. ועשו סייג למלאכה ואסרו להשתמש באילן בשבת, שמא תוך כדי השימוש בו יבואו לתלוש ממנו. ולכן אסור לעלות על האילן בשבת. ואפילו מערב שבת אסור לעלות על העץ על מנת לשהות עליו בשבת, שבהישארותו עליו הוא משתמש בו. ומי שעלה על העץ בשוגג מותר לו לרדת בשבת. אבל אם עלה בשבת במזיד על האילן, קנסו אותו חכמים שלא ירד ממנו עד צאת השבת. ויש שכתבו שאם הוא יכול לרדת בקפיצה מבלי להשתמש בעץ, מוטב שיצעה זאת, שכן אם יישאר על העץ כל השבת, ישנם סיכויים גדולים שינענע את העץ ולכן מוטב שירד, ובפרט אם התיישב בשבת על גזע נמוך עליו לקום ממנו מיד ולא להישאר עליו.¹

יום שני הליכה על עשבים וישיבה עליהם בשבת

אף שאסור לעלות על האילן בשבת, וכן אסור להזיזו מפני שהוא מוקצה, עם זאת, לגעת בו מותר ובתנאי שלא יזיז האילן ע"י נגיעתו, ולכן מותר להישען על אילן חזק ובריא שכן בוודאות לא יזיזו ע"י כך. ובארנו אומרים שזהו בתנאי שלא נשען חזק. ובארנו הפוסקים שאיסור השימוש במחובר בשבת הוא באילן או בדומה לו, כמו למשל שיחים שיש להם ענפים קשים, אבל על מיני עשבים רכים לא גזרו. לפיכך למרות שאסור להזיז עשב רך בידיו מפני שהוא מוקצה, מותר לשבת על הדשא למרות שעל ידי כך היושב מזיז עשבים. וכן מותר ללכת או לרוץ על גבי עשבים בשבת אפילו כשהוא יחף, ולמרות שיתכן שברוך הליכתו יידבק עשבים ורגליו וייתלשו, משום שההולך אינו מתכוון לכך וגם אין הכרח שיתלוש עשבים. אבל כאשר ברור שייתלשו עשבים בדרך הליכתו (כגון

יום שלישי תליית חפצים על העץ ונטילת חפצים המונחים עליו בשבת

אסרו חכמים להניח חפצים על העץ או לקחת חפצים שהיו מונחים עליו, ואפילו אם היו מונחים שם מערב שבת. כמו כן כתבו הפוסקים, שיש להיזהר שלא להניח על האילן בערב שבת חפצים שצריכים להשתמש בהם בשבת. ואפילו אם הייתה שקית על העץ מערב שבת ורוצה להכניס לתוכה חפצים או להוציאם אסור, ואם הייתה השקית מונחת על מסמר התקוע בעץ מותר.³

יום רביעי עליה בשבת על ערסל המחובר לעץ

כשם שאסרו חכמים להשתמש באילן בשבת, כמו כן אסרו להשתמש בצדדי האילן, אבל בצדי צדדיו מותר. מטעם זה דנו הפוסקים בשאלת השימוש בערסל שאינו מחובר ישירות לעץ אלא תלוי הוא על מוט שמחובר לעץ, ולמעשה כתבו הפוסקים, שמותר להשתמש בערסל זה בשבת, רק כאשר העץ יציב ולא מתנדנד בשעת השימוש בו.⁴

יום חמישי הרחת צמחים ופירות ריחניים בעודם מחוברים בשבת

פרי שעומד לאכילה, אסור להריח בו בשבת כל עוד מחובר הוא לעץ, מכיוון שחוששים שמא יתלוש את הפרי בשביל לאכול אותו. אבל מותר להריח צמחים ריחניים המחברים למקור צמיחתם, מפני שאין למריח סיבה לקוטפם, שהרי אפשר להריח אותם בעודם מחוברים. אלא שאם בא הריח מענפי העץ, אסור לאחוז בידיו את הענפים בכדי להריחם, משום שדינם הוא כדיון אילן שאסור להזיזו.⁵

יום שישי העמדת בהמה על יד עשבים בשבת על מנת שתאכל

מותר לאדם להעמיד את בהמתו על יד עשבים מחוברים כדי שתאכל מהם, ואין בזה איסור "קוצר", משום שהבהמה אוכלת לעצמה, ואף שהצטוונו על שביית הבהמה בשבת, אין צורך להקפיד על כך שתשמור שבת בעצמה.⁶

1. שו"ע אדה"ז או"ח סע"ו (עשבים); שם סכ"א; וראה אג"י ט"ל מלאכת קוצר סקמ"א; קצוה"ש סקמ"ב בדה"ש (נגיעה והשענות); שם סק"ג (ריצה); וראה מ"ש בזה בפס"ת סע"ו ס"ז.
2. שו"ע י"ד נ"ח או"ח סע"ו ס"א; שו"ע אדה"ז שם ס"א וס"ב; פסק"ת שם ס"ז וס"ב.
3. שבת קנה, א; תוס' נ"ח או"ח סע"ו ס"ג; שו"ע אדה"ז שם; שו"ע פכ"ו ס"ט.
4. שו"ע אדה"ז או"ח סע"ו ס"ד וס"ז.
5. שמת נ"ב, (שבייתתה); שו"ע אדה"ז או"ח סע"ד ס"י.

הרב חיים פרוס מו"צ בכפר חב"ד וחבר מכון הלכה חב"ד

הבת שלי צריכה לעשות התנדבות עם ילד מיוחד במסגרת לימודי חינוך מיוחד במכללה. הציעו לה ילד בן 9 על הרצף. האם מותר לה לעבוד איתו?

איסור יחוד עם בן הוא מגיל 9 ומעלה. גם עם ילד על הרצף יש איסור יחוד. אולם כאשר אין יחוד ואין מגע של חיבה, אין כל איסור לעזור לילדים כאלה, ואדרבה מצווה גדולה.

שו"ע אבה"ע ס"י כ"א ס"ה, וס"י כ"ב ס"יא,

הרב משה קורנוויץ

רב קהילת חב"ד רמת בית שמש ד' וחבר מכון הלכה חב"ד

מותר בשבת לתת לקטן פנסטיל נגד עקיצות?

קטן הסובל מעקיצות המפריעות לו, כך שאיננו רגוע - ניתן להניח חומר מרגיע (פנסטיל וכדומה), על ידי לחיצה על השפופרת במלי למרוח.

ראה 'הלכה למעשה - שבת' בהוצאת מכון הלכה חב"ד ח"ג פרק י"א סעי' כה.

הרב דניאל גראבסקי

דיין ומורה צדק, ירושלים וחבר מכון הלכה חב"ד

כאשר אני אוכל ביצה שבושלה עם קליפה בחמין בשרי, האם צריך לחכות שש שעות?

כן, צריך להמתין שש שעות עד שאוכלים מאכלי חלב, הביצה נחשבת בשרית ממש.

שו"ע י"ד ס"י צ"ה ס"ב ובט"ז שם,